

'HARRESI BERDE HANDIA', AFRIKAN: ATERABIDEAK HANDIZKI IRUDIKATU DITZAKEGUNAREN FROGA

Saraharako basamortua hedatuz doa denboran, mende oro %10 zabalduz. Zabalpen hori geldiarazteko abiatu zuten duela hamabost urte proiektu erraldoi bat: mendebaldeko Senegal eta Mauritaniatik haste ekialdeko Eritrea eta Somaliara arte, baratze, belardi, zuhaitz eta oihanez osaturiko hesi berde bat eraikitzea. 2007az geroztik dabilta horretan, baina 18 milioi hektarea lur berdeturik, bakarrik %4 dute osatuta. Orduz geroztik, onura gehiago agertu zaizkie, tartean, klima larrialdia arintzeko soluzio ere izatea. Baina erronka berriak ere badituzte, horietan potoloena ondokoa: multinazionalen goseari aurre egin eta afrikarren eskutan mantentzea lur horiek.

JENOFA BERHOKOIRIGOIN

Klima larrialdiari gaina hartzeak gure jendarte antolaketa aldaketan drastikoa eta sistemikoa eskatzen digun honetan, egingarritasunari buruz esperantza ematen digun adibidea dugu Afrikako Sahel eskualdean QQosatzten dabiltzan "Harresi Berde Handia". Atlantikotik Itsaso Gorrira arte, Senegal, Mauritania, Mali, Burkina Faso, Niger, Nigeria, Txad, Sudan, Eritrea, Etiopia eta Djibuti herriak trabeskatuko dituen baso, belardi eta baratzez osaturiko hesi naturala landatzen dabilta. Orotara, 8.000 kilometroko luzera eta 15 kilometroko zabalera ukanen duen hesi begetal horrekin Sahara basamortuaren hedapena oztopatzea dute xede. Egitasmo erraldoia -100 milioi hektarea berdetzea-, hamaika herri batzen dituen eta bioaniztasuna berreskuratzean daukana funtsa. Hots, horixe: nahi bada ahal da.

"Basamortutzea urritzeko proiektua da. Oinarrian hori dago, baina oroz gainera afrikarrek afrikarentzat pentsaturiko egitasmoa dugu. Sektore anitz hunkitzen ditu: badago berrezartze ekologikoarena, baina aldi berean, lurraldeen garapenez ere ari gara. Baratzeak, erlezaintza, lasto bilketak... elkarrengandik paraleloak direla pentsatu dezakegu, baina errealtatean guztiak dira ezinbestekoak Harresi Berde Handiaren iraunkortasunarentzat. Herriarren inplikazioarik gabe ez luke funtzionatuko.

Proiektu hori osoki afrikarra da, Afrikan sortua. Afrikarentzat", Priscilla Duboz antropologoaren gogoeta entzungai daukagu, *France Culture* irratian.

Basamortutzeak hainbat kausa dauka oinarrian: euriteen gutitzeak ondorioztatu idortek, klima beroketa, baita gizakiaren jarduna ere: "Gizakiak xehatu du bertako ekosistema. Kolonien aroan, laborantza eta abeltzaingoa bultzatu ziren, oreka zahar eta kontsolidatuak desagerraraziz eta baso zabalak suntsituz [hau da, basamortuaren zabalpena oztopatzeko pareta naturala desagerraraziz]. Laboreek, gehienetan multinazionalen monokultura industrialek, areagotzen dute basamortutzea, uraren kontsumo erraldoiagatik eta akuiferoak pozoitzen dituzten osagai kimikoengatik", irakurri daiteke *Entre rêve et espoir: le projet de la Grande Muraille Verte* ("Ametsen eta esperantzen artean: Harresi Berde Handiaren proiektua") artikuluan.

Afrikako Batasunak 2007an ofizializatu zuen egitasmoa, eta orduz geroztik aitzina doa, nahiz eta hainbat traba eta gertaerengatik poliki, seguruenik poliki, doan gauzapena: 2030eko bukatu nahi lukete, baina iaz %4 zuten bakarrik landaturik. Akatsetatik ikasi dute herriarrek eraman beharreko proiektua dela: "Naturarentzat, komunitatearentzat, klimarentzat landatzeak ez ditu baitzpada lotzen herriarrek. Baliagarriak

izanen zaizkien zuhaitzak behar dira, jateko edota saltzeko baliatuko dituzten fruitudunak, adibidez. Kasu horretan funtzionatzen du", Haïdar Ali senegaldarraren hitzetan. Gogoan du iragana, zuhaitzak landatu eta herritarrek moztzen zituzten garai hura.

FAO Nazio Batuen Elikadura eta Nekazaritza Erakundearentzat ere estrategikoa da, eta dirutza bideratzen dabil. Ez delako proiektu ttipia pobrezia gehien pairatzen duten herri horientzat: 135 milioi herritar dira Sahel eskualdean, eta laurdena da gosez ala egarriz hiltzen. Batez beste, 440 dolar kontatu behar da hektareako, hots, orotara 36.000 eta 43.000 milioi dolar kostatuko du harresi berdeak. Iraganak irakatsi die herritarrek egon behar direla dirulaguntzen segipen batzordeetan -ustelkeria eta zerga ihesak errealtate dituztelako Sahel eskualdeko gobernuetan ere-. 20.000 milioi dolar jaso behar lituzkete nazioarteko eta kontinenteko egituren partetik.

kasu multinazionalen

Kanpotik etorritako diruaren parean, mesfidati da Haïdar Ali senegaldarra, sosa ez duelako guztia egiten. Arriskua ere ikusten dio: "Baldintza baldin bada enpresa txinatarra inplikaraztea sosa Txinatik datorrelako, ala enpresa frantsesa kontratatzea sosa Frantziak emana delako... barkatu, ez nau interesatzen. Enpresa horiek ez dituzte nire herriaren

PROIEKTU EMANKORRA

basamortuaren hedapena oztopatuz, herritarrei espazio bizigarria bermatzen die Harresi Berde Handiak, tartean gosetearen gaitza ttipituz eta enpleguak sortuz. Nola ez, klima aldaketa ezitzeko soluzio interesgarria ere da.

FAO

hersturak eta lehentasunak. Ingurumenak frogatzen digu horrek ez duela funtzionatzen: denetan doa atzeraka, denetan eta denetan”.

Multinazionalen presioari eustea izanen dute erronka nagusienetarikoa. Izan ere, Iparreko enpresak badabiltza Hegoan zuhaitzak landatzen –monokulturaren logika kaltegarrian–, beraien aktibitateen karbono isurketak konpentatzeko gisan. Nazioartera bideraturiko laborantza industriala garatzeko lur emankor gisa ikusiko du gobernu eta enpresa andanak ere. *Entre rêve et espoir: le projet de la Grande Muraille Verte* artikuluan irakurri daiteke arrisku hori ez dela kontuan hartua: “Hil ala bizikoa dute erronka hori: zeinek jasoko du lur horien

jabetza eta kontrola? Harea baratze bilakatzea ez da nahikoa, defenditu beharra dago, eta detaile hori –maleruski– ez da sartzen FAOren proiektuan. Erronka hori hor dago, are gehiago estatuek ez baitute indarrak ezer bermatzeko”.

Hurbiletik zaintzekoa dute, diskretuki bertaratzen dabiltzalako bat baino gehiago: Veolia ala Total dabilta diruz sostengatzen landaketa. Kosmetika arloko Frantziako Klorane enpresa botereitsuak tratua pasaturik du, ordainez *Balanites aegyptiaca* edo basamortuko datilondo osaturiko xanpua merkaturatzeko osagaia jasoz. Agentzia Panafrikarra eta Xinjianeko Ekologia eta Geografia Institutuaren arteko hitzarmena ere hor dugu, “basamortutzea mugatzeko

Txinak dauzkan teknologiak, materialak eta ekoizpenak Afrikara bidaltzeko” izenpetua. Amazon-en jabe Jeff Bezosek ere 1.000 milioi dolar bideratu berri ditu egitaspora.

Etengabeen bipilduriko Afrikan, beraien jarduerak berdez pintatzeko ala are gehiago aberasteko bide berria dute hor multinazionalak. Hori gertatuz gero, oinarrian dagoen helburua zapuztuko lukete –laborantzan zein basogintzan, monokultura beti delako biziaren suntsiketaren sinonimo, eta basamortuarentzako sarbide–. Klima larrialdiaren parean izan zitekeen harresia ere suntsituko lukete. Alta, berez 250 milioi tona karbono xurgatzeko gaiatsuna dauka harresi berde zabal eta bizi horrek. ●

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

f i